

Remissvar

Datum för beslut
2026-06-02

Beteckning
GD-beslut 35/2026
Dnr SBU 2026/237

Er beteckning
Dnr S2026/00236

Till
Socialdepartementet

Remissvar för betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Bakgrund

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har valt att ge synpunkter på remiss av betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8, dnr S2026/00236) från Socialdepartementet.

SBU har tidigare även svarat på en lagrådsremiss inom samma område (För barns rättigheter och trygghet – en lag om omhändertagande för vård av barn och unga (dnr S2025/02039). I detta svar ger SBU kommentarer utifrån myndighetens uppdrag – att sammanställa och bedöma vetenskapligt stöd för olika metoder, insatser och arbetssätt inom vård och omsorg.

Remissvaret inleds med en kort sammanfattning av SBU:s synpunkter och går därefter vidare med en mer detaljerad genomgång.

Sammanfattning av SBU:s synpunkter

SBU instämmer i flertalet av utredningens bedömningar, som behov av bättre tillgång till statistik, att det saknas skäl för obligatoriska drogtester, samt ett ökat skydd för syskon.

SBU vill även betona att insatser som ges av hälso- och sjukvården liksom socialtjänsten i möjligaste mån bör ha ett vetenskapligt stöd alternativt bygga på beprövad erfarenhet.

SBU:s synpunkter i detalj

Förutsättningarna för att ett omhändertagande för vård ska upphöra

6.2.9 Forskning av betydelse för vårdens upphörande

Svar: Det är vällovligt att utredningen i delbetänkandet (SOU 2025:38) har redogjort för forskning om hur det går för barn som placerats utanför hemmet. SBU betonar att vård utanför hemmet enligt LVU samt stöd och insatser till vårdnadshavare ska ges i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

6.4.4 Bättre tillgång till statistik

Svar: SBU instämmer i utredningens bedömning om att det behövs mer kunskap om vad omhändertagande för vård innebär för barn och unga, via uppföljningar på aggregerad nivå.

För att kunna bedöma om insatser är till nytta för barn och unga, eller om vissa insatser till och med kan vara till skada, behöver insatserna följas upp och utvärderas. Bättre tillgång till statistik på aggregerad nivå kan både ge en bild av vårdens kvalitet och underlätta fortsatt forskning om insatser för denna sårbara grupp.

Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och upphörande av ett omhändertagande

7.2.3 Umgänge och barnets bästa

Svar: Det är vällovligt att utredningen betonar principen om barnets bästa när det gäller överenskommelser om umgänge med föräldrar eller umgängesbegränsningar.

7.2.4 Underlag och verktyg om umgänge och vårdens upphörande

Svar: Utredningen ger exempel på ett riskbedömningsinstrument (Signs of Safety) som används i flera kommuner som ett stöd vid utredning av barns trygghet och säkerhet. I den rapport som utredningen hänvisar till framgår att det saknas vetenskapligt underlag (år 2022) för att kunna bedöma om Signs of Safety minskar behovet av att barn placeras i samhällsvård¹https://www.sbu.se/2022_05. Bristande evidens behöver dock inte betyda att Signs of Safety är utan effekt, utan att det behövs fler välgjorda studier för att kunna dra slutsatser om effekten av att använda detta instrument vid riskbedömning.

7.4 Obligatoriska drogtester (7.4.7 Utredningens bedömning och förslag)

Svar: SBU instämmer i utredningens bedömning om att det saknas tillräckliga skäl att göra drogtester till ett obligatoriskt utredningsmedel. Exempel på bristande kunskap om skadlig alkoholkonsumtion ges i en SBU-rapport. Där framgår att kunskapsläget är otillräckligt för att kunna avgöra om det finns en skadlig inverkan av alkoholkonsumtion från ett specifikt test (PEth) vid enbart ett mättillfälle. Det krävs därför upprepade prover och en klinisk bedömning för att avgöra en eventuell skadlig inverkan².

Uppföljning av ett barns situation

8.6.4 Uppföljning av ett barns situation enligt socialtjänstlagen

Svar: SBU instämmer i utredningens bedömning om att det saknas tillräckliga skäl att förlänga uppföljningstiden i socialtjänstlagen. Innan förslag om ytterligare förlängning läggs fram bör uppföljningstiden följas upp och utvärderas, så att det går att bedöma vilken längd som är lämplig. SBU vill även betona att insatser som ges inom hälso- och

¹ https://www.sbu.se/2022_05

² <https://www.sbu.se/406>)

sjukvården eller socialtjänsten i möjligaste mån bör ha vetenskapligt stöd, alternativt bygga på beprövad erfarenhet.

Återstående frågor

9.2. Ökat skydd för syskon (9.2.4 Utredningens bedömning och förslag)

Svar: SBU tillstyrker utredningens förslag om socialnämndens skyldighet att göra en omedelbar skyddsbedömning och att en förhandsbedömning även ska omfatta syskon och andra barn i samma hem, när en anmälan gäller ett barns förhållanden i hemmet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Britta Björkholm 2026-06-02 efter föredragning av Idha Kurtsdotter och Elizabeth Åhsberg.